

Nr 158.

Av herr **Ström, Fredrik**, och herr **Brandt**, om ändring i § 3 9:0 tryckfrihetsförordningen.

I tryckfrihetsförordningens 3:9 ingår följande stadgande: »Är skriften ej smädlig eller förgriplig, men genom densamma missförstånd med utländsk makt sig yppat, må den, utan rättegång, kunna konfiskeras.»

Detta stadgande hade icke av någon svensk justitieminister tillämpats under snart 100 år. I Sveriges grundlagar, edition Robert Malmgren 1937, upplyses: »Stadgandet, som står illa tillsammans med TF:s allmänna principer, kan betraktas som antikverat; det har i varje fall icke tillämpats sedan mitten av förra århundradet.»

Detta antikverade stadgande uppväcktes till nytt liv hösten 1939, och enligt detsamma ha sedan dess beslagtagits över 100 tryckalster, demokratiska tidningar som Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning, Eskilstuna-Kuriren, Arbetarebladet, Arbetaren, Trots allt! och Nu, en mängd nummer av den kommunistiska pressen och i några få fall nazistiska tidningar, icke alltid de mest utmanande numren. Vidare har beslagtagits en rad bokarbeten av Hambro, Rauschning, Nicholson m. fl.

Huvudstadgandet i TF 3:9, om skydd för främmande statsöverhuvud mot smädelse, må äga sitt berättigande. Men här förutsättes åtal och därmed bedömande av juridisk instans samt domslut, alltså en lagenlig procedur. Detta måste också anses tillräckligt tillmötesgå utlandets anspråk. När man återupplivat det antikverade tilläggsstadgandet, har man däremot infört en i svensk rättspraxis tidigare okänd osäkerhet, som ger rum för administrativt godtycke, helst det av uttalande i remissdebatten vid innevarande riksdag förefaller som stadgandet tolkas så, att utländsk makt icke ens behöver stöta på varje gång utan kan nöja sig med att ange riktlinjerna för sina önskemål.

Stadgandets tillämpning har — helst det också finnes en parallellparagraf TF 5:14, som i vissa fall medger ersättning åt skrifs utgivare — även skapat ett ekonomiskt osäkerhetstillstånd för tidningsutgivare och bokförläggare, vilka vid stora upplagor kunna berövas stora summor. Att genom beslag på detta sätt förorsaka svenska medborgare ekonomiskt intrång synes strida mot regeringsformen § 16, där det heter att »Konungen bör . . . ingen avhända eller avhända låta något gods, löst eller fast, utan rannsaking och dom, i den ordning Sveriges lag och laga stadgar föreskriva». Med två olika beslagsstadganden, ett med, ett utan ersättning, kan beslag alltså medföra godtycke.

Godtycke uppammas även av det påtalade stadgandet som sådant, då det sker »utan rättegång». Vissa skrifter beslagt, ehuru mildare i sin framställning, andra, starkare, icke. Man får heller icke, annat än efteråt, veta anledningen till beslag, och det blir därigenom för en lojal utgivare svårt att anpassa sig, då han icke vet vad han har att rätta sig efter, detta helst som utländsk makt anspråk växlar efter dess förutsättningar och intressen.

Icke nog med, att genom det återupplivade, antikverade, för svensk demokrati främmande beslagsstadgandet i TF 3:9 den svenska rättssäkerheten och tryckfriheten råkat i upplösning och godtycket givits svängrum. Stadgandets tillämpning medför, och det synes oss vara det farligaste, även en försvagad andlig försvarsberedskap. Det kan innebära ett utlämnande till utländsk makt av svensk frihet. Det kan bli möjligt för en utländsk makt med tillräckliga skrämselforsor att påtvinga svenska folkets press och litteratur och därmed hela vårt folk *sin* mening, att motverka demokratin och svenskheten, att sprida defeatism och på så vis undergräva vårt försvar och vårt bestånd som fritt folk. Detta så mycket mer om utlandets antidemokratiska propaganda, direkt utifrån eller i svensk press och förlagsverksamhet, icke beslagtages.

Hade någon före 1939 kunnat ana, att det antikverade stadgandet i TF 3:9 skulle återuppväckas ur nära hundraårig död, skulle det säkerligen för länge sedan varit föremål för motion om upphävande och även upphävts. Det borde vara en självklar sak för Sveriges numera utpräglat demokratiska riksdag att till undvikande av missbruk utlyfta stadgandet ur tryckfrihetsförordningen. En sådan åtgärd skulle innebära en andlig svensk myndighetsförklaring mot utlandet och ge vårt folk känslan av, att dess ledning är beredd att till varje pris försvara dess frihet, inre såväl som yttre. Tillräcklig hänsyn till utländsk makt torde, som sagt, finnas i huvudmomentet i TF 3:9.

Med hänvisning till ovanstående tillåta sig undertecknade därför föreslå,

att riksdagen ville besluta att såsom vilande för ny grundlagsenlig behandling antaga följande ändrade lydelse av tryckfrihetsförordningen § 3:9:

Smädliga, förgripliga eller till osämja med främmande makter syftande omdömen och yttranden om samtida nationer eller stater, med vilka riket är i fredligt förhållande, om deras varande överhet, regering och regeringssätt, höge ämbetsmän och sändebud, inre eller yttre förhållanden, företag eller underhandlingar; förbrytelsen skall anses enligt 8 kap. 4 § strafflagen och skriften konfiskeras.

Stockholm den 24 januari 1942.

Fredrik Ström.

E. G. C. Brandt.